

11. august 2021

Til Statsministeren, Miljøministeren, Folketingets Miljø- og fødevarerudvalg og formændene for Folketingets partier.

Der er akut behov for en samlet plan til sikring af vores drikkevand

Vores grundvand og drikkevand trues i stigende grad af forurening. Over halvdelen af drikkevandet indeholder i dag pesticidrester. Det er helt afgørende, at der bliver fundet løsninger nu.

Politisk er der behov for at styrke den nationale og lokale indsats for grundvandsbeskyttelse og dermed vandværkernes forsyningssikkerhed.

Brancheorganisationerne Dansk Vand- og Spildevandsforening, Danske Vandværker og Danmarks Naturfredningsforening peger på, at der hurtigst muligt bliver etableret grundvandsparker for at sikre en grundvandsvenlig arealanvendelse. Udgangspunktet er de vigtige og svært erstattelige oplande til befolkningens drikkevandsforsyning.

En grundvandspark er et område, hvor man dyrker rent grundvand. Inden for parken må der ikke anvendes pesticider og andre forurenende stoffer. Grundvandsparkerne oprettes i vandværkernes indvindingsområder. Ved udpegning af grundvandsparker prioriteres genopretning af natur, etablering af økologisk jordbrug, skovrejsning og klimatilpasning.

Grundvandsparkerne er samtidig et godt udgangspunkt for at skabe bedre og mere sammenhængende naturområder. De kommende generationer skal have tillid til rent drikkevand, der hentes fra beskyttede områder, hvor der samtidig skabes mere og bedre natur. På den måde kan man slå flere fluer med et smæk.

I de første fire måneder af 2021 er der fundet rester af sprøjtemidler i ca. 58 procent af de aktive vandværksboringer. Dette er en stigning fra ca. 45 procent i 2019.¹

Udgangspunktet bør være, at vi fastholder en vandforsyning baseret på rent grundvand. En drikkevandsvenlig arealanvendelse understøtter forsyningssikkerheden på en samfundsøkonomisk hensigtsmæssig måde til gavn for sundhed og miljø. Rensning for mange uønskede stoffer er urealistisk og dyrt.

Vi foreslår derfor, at vandværkerne sammen med staten, kommuner, regioner, landbrug og øvrige erhverv fremtidssikrer drikkevandet gennem etablering af grundvandsparker.

Finansiering

Der skal på nationalt plan sikres medfinansiering til at opkøbe og/eller indgå aftaler med jordbesidderne om etablering af grundvandsparker, herunder også afsættes midler til etablering eller retablering af naturarealer for at sikre rent grundvand. Ordningen forventes at kræve en statslig grundvandsfond på 7-10

¹ <https://www.dn.dk/nyheder/rekord-meget-sprojtegift-i-vores-grundvand/>

mia. kr. Finansiering bør være en statslig opgave, da det er staten, der gennem tiderne har godkendt de forurenende stoffer.

Ud over målrettet at anvende eksisterende støtteordninger som f.eks. omlægningsstøtte til økologi skal der etableres en statsligt grundvandsfond, som kan medfinansiere indsatsen med statsgaranterede lån. Da vandværkerne ikke skal være jordbesiddere, kan der blive tale om mellemfinansiering. Nogle jorde skal opkøbes og sælges igen til andet formål, eller der skal stilles krav om stop for brug af forurenende/uønskede stoffer som pesticider gennem aftaler om kompensation. Hvor det er muligt, kan der også søges støtte fra fonde som f.eks. Den Danske Naturfond eller Klima Skovfonden.

Den lokale del af finansieringen kan ske gennem kommunal medfinansiering, via bidrag fra vandforbrugerne, eller en kombination. Der findes allerede i dag finansieringsmodeller, hvor lokale vandværker og kommuner danner lokale vandfonde. Samtidig skal man indregne de sparede omkostninger for at rense, fortynde eller – om muligt – oprette helt nye kildepladser/boringer som flere og flere vandværker efterhånden er nødsaget til.

Etablering af grundvandsparker kan ske over en 10-årig periode på baggrund af myndigheders og vandværkers udpegnings af indvindingsområder. Det skal afklares i hvilket omfang, der kan sikres lokal medfinansiering. Udgangspunktet er frivillighed, men fremdriften evalueres løbende og en håndfast slutdato vedtages af Folketinget. Som den absolut største arealbesidder bør organisationen Landbrug og Fødevarer inddrages i de videre drøftelser om etablering af grundvandsparker, så der kan findes fælles holdbare løsninger.

Kommunernes rolle

Kommunerne skal udstyres med de tilstrækkelige værktøjer for at kunne varetage denne opgave. Udstrækningen af grundvandsparker vil som hovedregel kunne baseres på kommunernes og vandværkernes eksisterende viden om sårbare indvindingsområder.

På det nationale plan skal det sikres, at kommunerne som lokal myndighed får hjælp til at sikre de faglige kompetencer og lovgivningsmæssige rammer til konkret at prioritere, planlægge og udrulle grundvandsparkerne.

Vi håber, at vores opfordring vil indgå i Regeringens og Folketingets arbejde i det kommende folketingsår. Det haster med at sikre befolkningens drikkevand.

Vi er naturligvis til disposition for en uddybning og konkretisering af vores forslag.

Med venlig hilsen

Carl-Emil Larsen
DANVA

Susan Münster
Danske Vandværker

Maria Reumert Gjerding
Danmarks Naturfredningsforening

